

TÜRKİYE'DE POLİS

ŞİDDETİNE İLİŞKİN
BİLGİ NOTU

BARIŞÇIL TOPLANTI VE
GÖSTERİLERE KARŞI AŞIRI
GÜÇ KULLANIMI

1. GİRİŞ

Polis şiddeti, ifade özgürlüğü ve barışçıl toplanma hakkı gibi insan haklarını ihlal eden hükümetler tarafından dünya çapında sıklıkla kullanılan demokrasiyi baltalama amaçlı bir araçtır. Bu hükümetler kitlesel protestoları demokratik katılımın vazgeçilmez bir özelliğinden ziyade bir güvenlik sorunu olarak görürler. Polis şiddeti, polis tarafından sözlü tacizden yargısız infazlara kadar bir dizi uygulamayı ifade edebilirken, bu bilgi notu Türkiye’de barışçıl gösterilere ve mitinglere katılan kişilere karşı aşırı güç kullanımına odaklanacaktır.

Barışçıl toplanma, örgütlenme ve ifade özgürlüğü temel insan haklarıdır ve şiddetin önlenmesinde önemli bir rol oynar. Bir toplanma, “belirli bir amaç için özel veya kamusal bir alanda uluslararası, geçici bir toplantıdır”. Bu toplanma “şikâyetleri, özlemleri veya kutlamaları dile getirmek amacıyla gösteriler, toplantılar, grevler, yürüyüşler, mitingler veya oturma eylemleri şeklinde olabilir.”¹ Hem yasal, barışçıl toplantılar hem de yasa dışı, şiddet içermeyen toplantılar uluslararası insan hakları belgeleri kapsamında korunmaktadır. Toplanma özgürlüğü hakkına getirilen her türlü kısıtlama “hukuka uygun ve [...] demokratik bir toplumda ulusal güvenlik veya kamu güvenliği, kamu düzeni (ordre public),

kamu sağlığının korunması veya ahlak veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli” olmalıdır.² Uluslararası insan hakları hukuku uyarınca, “kolluk görevlileri görevlerini yerine getirirken, güç ve ateşli silah kullanımına başvurmadan önce mümkün olduğunca şiddet içermeyen yöntemlere başvurmalıdır. Güç ve ateşli silahları ancak diğer yöntemler etkisiz kaldığında veya amaçlanan sonuca ulaşılabileceğine dair herhangi bir vaatte bulunmadan kullanabilirler.”³ Kuvvet kullanımının uluslararası hukuk tarafından düzenlenmesi bu konunun önemine işaret etmektedir. Yine de birçok ülkede hükümetler, vatandaşları protesto etmekten caydırmak için aşırı güç kullanma ve cezai yaptırımlar gibi saldırgan yöntemler kullanmaktadır. 2021’de BM uzmanları, dünya çapında polis şiddetine son verilmesi çağrısında bulunarak, kolluk kuvvetlerinden güç kullanırken aşağıdaki dört şartı yerine getirmelerini istedi:

1 - Yasallık : Her türlü güç kullanımı yasal bir amaç gütmeli ve ayrımcılık yapmama ilkesi uyarınca kanun önünde herkese eşit muameleye saygı göstermelidir;

2 - Gereklilik: Ölümcül gücün yalnızca ağır bedensel zarara veya yakın bir yaşam tehdidine karşı korunmak için kaçınılmaz olduğunda kullanılabileceğini dikkate alarak, şiddet yalnızca yasal bir amacın gerçekleştirilmesi için kesinlikle gerekli olduğu zaman ve ölçüde kullanılmalıdır;

3 - Orantılılık : Kuvvet kullanımının yol açacağı zararın, izlenen meşru amacın yararına kıyasla aşırı olmaması ve

4 - Tedbir : Kolluk operasyonlarının her zaman için zora başvurmayı mümkün olduğunca en aza indirecek ve zor kullanmak kaçınılmaz hale geldiğinde ortaya çıkan zararı en aza indirecek biçimde planlanması, hazırlanması ve yürütülmesi.⁴

1. A/HRC/20/27, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-27_en.pdf

2. Madde 21, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICCPR).

3. Temel İlke 4, Kolluk Görevlileri Tarafından Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin BM Temel İlkeleri (1990), <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-use-force-and-firearms-law-enforcement>

4. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2021/08/un-experts-call-end-police-brutality-worldwide>

2.TÜRKİYE'DE KOLLUK KUVVETLERİ VE ULUSAL MEVZUAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Türkiye'de Polis (Emniyet Genel Müdürlüğü) ve Jandarma, İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak sırasıyla kentsel alanlarda ve kırsal ve sınır bölgelerinde kolluk kuvvetleri olarak görev yapmaktadır. Bu yazıda ele alınmayacak olan silahlı kuvvetler, sınır kontrolü ve dış güvenlik konusunda genel sorumluluğa sahiptir. 2022⁵ yılında yayınlanan istatistiklere göre Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM),

316,509'u
GÜVENLİK HİZMETİNDE
OLMAK ÜZERE

332,070
PERSONEL İSTİHDAM
ETMEKTEDİR

2017-2019 AB üye ülkeleri ve aday ülkeler listesinde Türkiye, en fazla polis memuru sayısına sahip ikinci ülkedir.⁶

Ayrıca, Türkiye'deki kolluk kuvvetlerinin sayısı (Jandarma hariç) 2012⁷ ile 2022 yılları arasında **%39** arttı. 2021 istatistiklerine⁸ göre Jandarma yaklaşık **203.000** personel istihdam ediyor. Bu rakamlar, Türkiye'nin son on yılda kolluk kuvvetlerine yoğun bir şekilde yatırım yaptığını göstermektedir.

TOPLAM YARIM MİLYON KOLLUK PERSONELİ İLE TÜRKİYE, GÜVENLİK ADINA OLAĞANÜSTÜ ARAÇLARIN KULLANILMASINI SAĞLAMA SÜRECİNDEDİR

Aynı durum kolluk yasalarında da görülmektedir. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (Madde 16), Jandarma Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu (Ek Madde 2) ve 2911 Sayılı Kanunda (Bölüm 4) yapılan son değişiklikler kolluk kuvvetlerinin ateşli silahlar da dâhil olmak üzere güç kullanmasını yetkilerini genişletmiş ve polisin şiddet ve görevi kötüye kullanmanın cezasız kalmasıyla ilgili endişeleri arttırmıştır. Mevzuatta yetersiz tanımlanmış yetki sınırları, yaygın aşırı güç kullanımını açıklamaktadır. İşkenceye Karşı Komite, 2016 Sonuç Gözlemlerinde, Türkiye'nin güneydoğusundaki terörle mücadele operasyonlarında sivillerin yargısız infaz edildiğine ilişkin raporlarla ilgili ciddi endişelerini dile getirdi. Ayrıca, "gösterilere karşı aşırı güç kullanıldığı iddialarının çarpıcı biçimde arttığını" da endişeyle kaydetti.⁹

5. EGM Performans Raporu 2022, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/lcSite/strateji/MaliDurum/2022-PERFORMANS-PROGRAMI.pdf>

6. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Police_court_and_prison_personnel_statistics#One_police_officer_per_299_people

7. <https://www.blogarti.com/turkiyede-yillara-gore-polis-sayilari.html>

8. <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/Jandarma-Genel-Komutanligi-2021-Yili-Performans-Programi.pdf>

9. <https://digitallibrary.un.org/record/857920?ln=en>

Türkiye'nin güneydoğusundaki gösterilerin uzun süredir batıdakilere göre çok daha sert kısıtlamalara tabi olduğu biliniyor. İnsan Hakları Derneği (İHD), yaygın polis vahşetinin, Kürt Sorunu Barış Süreci'nin 2015'te sona ermesinin ardından Türk Hükümeti'nin kolluk görevlileri için bir cezazırlık politikası benimsemesinin bir sonucu olduğunu açıklıyor.¹⁰

Toplanma özgürlüğü Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 34. maddesinde güvence altına alınmıştır.¹¹ Bununla birlikte, uygulamada nadiren saygı duyulmaktadır. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17 ve 19. maddelerine göre, milli güvenliği, kamu düzenini, kamu sağlığını veya genel ahlakı tehdit eden toplantı ve gösteri yürüyüşleri ertelenebilir veya yasaklanabilir.

Yasa ayrıca bir gösteri düzenleyen komite tarafından yetkililere önceden bildirimde bulunulmasını da gerektirmektedir. Ancak bazı hak savunucuları, bu prosedürün fiili bir izin prosedürü olarak hizmet ettiğini ve yerel yetkililer tarafından protestoları önlemek için kullanıldığını iddia ediyor.¹² 2911 sayılı Türk Kanununun muğlaklığı idare tarafından farklı yorumlara izin vermektedir.

Dünya Çapında Polis Güç Kullanımı Yasası web sitesi, kolluk kuvvetleri tarafından güç kullanımını düzenleyen ulusal rejimlerin akademik bir incelemesi,

TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI STANDARTLARA UYUMUNU EN DÜŞÜK KATEGORİDE (KIRMIZI) SIRALİYOR VE ÖZELLİKLE GÜÇ KULLANIMINA, ÖZELLİKLE DE POLİS TARAFINDAN SİLAH İLİŞKİN ULUSAL MEVZUATIN DEĞİŞTİRİLMESİNİ TAVSİYE ETMEKTEDİR.13

10. <https://www.evrensel.net/haber/406191/ihd-polis-siddetinin-artmasi-cezasizliktan-kaynaklaniyor-ve-Öztürk-Türkdoğan'ın-verdiği-mülakat>, Geniş Açık, <https://www.youtube.com/watch?v=fSs2-0mTwG0>
11. Madde 34: "Herkes, önceden izin almaksızın silahsız ve barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir."
12. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-02/03202015_updated_Voices_in_the_Street_Freedom_of_Assembly_report.pdf
13. <https://www.policinglaw.info/country/turkey>

3. KOLLUK GÖREVLİLERİNİN CEZASIZ KALMASI

AIHM, özellikle protestoculara karşı göz yaşartıcı gaz kullanımı, yaşam hakkının ihlali, işkence ve kötü muamele ve başvuranın iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi başta olmak üzere, Türkiye'de polisin suistimal defalarca ele almıştır.¹⁴ Cezasızlık, Türkiye'deki kolluk kuvvetlerini ve diğer kamu görevlilerini, uzun yıllar boyunca gösterilerde polislik yaparken veya emir verirken herhangi bir görevi kötüye kullanma konusunda hesap vermekten korumaktadır. Bu, yukarıda bahsi geçen mevzuat değişikliklerinin, yargı sürecinin manipüle edilmesinin ve Türk hükümetinin idari müdahalesinin bir sonucudur.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'na (TIHV) göre, kovuşturmaların büyük çoğunluğu, Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesi uyarınca insanları işkence şikâyetinde bulunmaktan caydırmak için, "polis memurlarının görevini yapmasını engellemek" ve "tutuklamaya direnmek" suçlamalarına dayandırılmaktadır¹⁵ 27 Nisan 2021'de Emniyet Genel Müdürlüğü, kişisel verilerin korunması bahanesiyle kolluk kuvvetlerinin protestolarda tüm görsel-işitsel kayıtlarını yasaklayan bir genelge yayınladı. İlk olarak 2021'deki 1 Mayıs gösterileri için uygulanan yasak, sivillerin ve gazetecilerin polis vahşeti hakkında haber yapmasını engellemeye yönelik bir hareket olarak yorumlandı.¹⁶ Yönerge uygulanmaya devam etti ve polis protestocuları ve izleyenleri sonraki protestolar sırasında video çektikleri için tutukladı. Agence France- Press (AFP) foto muhabiri Bülent Kılıç'ın İstanbul'da Onur Yürüyüşünü anlatırken şiddet uygulanarak tutuklanması sadece bir örnektir. Olay, George Floyd'un ABD'de bir

14. Gösterilere yönelik polislik faaliyetlerinde güç kullanımına ilişkin bazı AIHM kararları şunlardır: Oya Ataman//Türkiye, Abdullah Yaşa ve diğerleri//Türkiye, İzci//Türkiye, Ataykaya//Türkiye, Gazioğlu ve diğerleri//Türkiye, Ali Güneş/, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri//Türkiye, Kılıcı//Türkiye,
15. https://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2020/06/Tedavi-Raporu-2019-TURKCE_TUM_BASKI.pdf
16. <https://freeturkeyjournalists.ipi.media/turkey-ipi-condemns-police-directive-preventing-audio-visual-reporting-on-protests/>

polis memuru tarafından öldürülmesini anımsatıyordu, zira polislerin dizlerini sırtıma bastırarak nefes nefese bıraktığı tutuklama sırasında,

KILIÇ'IN “NEFES ALAMIYORUM” DEDİĞİ DUYULUYORDU¹⁷

Türkiye İçişleri Bakanlığı'nın kolluk kuvvetlerinin soruşturulmasına izin verdiği yalnızca birkaç vaka olmuştur. Türk kolluk kuvvetleri içindeki resmi koruma ve gayri resmi sessizlik kuralı birbirini güçlendiriyor.

17. <https://freeturkeyjournalists.ipi.media/i-cant-breathe-turkish-photo-journalist-brutally-detained-while-covering-istanbul-pride-march/>

4. GÖZDAĞI VE KORKU İKLİMİ

Türkiye'deki kolluk kuvvetlerinin insan hakları ihlalleri, sivil alanı boğan bir korku ve yıldırma iklimi yaratmaktadır. Resmi verilerin eksikliği nedeniyle bu sorunun tam kapsamı belirsizdir. Bununla birlikte, insan hakları örgütlerinin polis şiddetini izleme çabaları durumun bir resmini sunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, bastırma (kolluk kuvvetleri), kovuşturma (yargı) ve yasaklamalardan (yerel yönetimler) oluşan üç yönlü bir strateji kullanmaktadır.¹⁸

TİHV tarafından yapılan bir araştırma, veri tabanlarındaki bilgilere dayanarak, 2015-2019 yılları arasında Türkiye'de en az **4.771** olayda toplanma özgürlüğünün ihlal edildiğini ortaya koymaktadır.¹⁹ Bu etkinliklerin hepsi gösteri veya protesto amaçlı olmayıp, siyasi mitingler, kültürel faaliyetler, spor faaliyetleri ve cenazeleri de içeriyordu. Aynı dönemde **20.071** kişi gözaltına alındı, **662** kişi gözaltına alındı, **4.450** kişi fiziksel saldırıya uğradı ve 19 kişi polis tarafından öldürüldü. TİHV 2019 Tedavi Raporunda²⁰ Türkiye'de her **500** kişiden birinin işkenceye maruz kaldığını tahmin ediyor. TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerine²¹ 2020 yılında **5** ile **70** yaş arasındaki kişilerden toplam **572** başvuru alınmıştır. Bu başvuruların beş yüz yedi (**%90,2**)'si siyasi görüşleri, kimlikleri veya eylemleri nedeniyle tutuklandıklarını ifade etmiştir. Kovid-19 pandemisi ve kısıtlamalara rağmen başvuranların **%61**'i polisin kendilerine sokakta veya halka açık alanlarda işkence yaptığını bildirmiştir

18. https://tihvakademi.org/wp-content/uploads/2021/05/Yurttaslik_Alani_Bilgi_Notu_2.pdf

19. *Ibid*

20. https://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2020/06/Tedavi-Raporu-2019-TÜRKÇE_TÜM_BASKI.pdf

21. <https://tihv.org.tr/tedavi-ve-rehabilitasyon-raporlari/2020-tedavi-ve-rehabilitasyon-merkezleri-raporu/>

Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (EŞHİD), **2021'de 50 ilde düzenlenen mitinglere en az 614 polis müdahalesi tespit etti.** Listedeki ilk beş il İstanbul (217), Ankara (109), İzmir (40), Diyarbakır (37) ve Şanlıurfa (21). **Bu polis müdahalelerinin 348'inde 3.228 kişi tutuklandı.**²²

Kanun hükmünde kararnamelemleri protesto edenler, Kürtler, işçiler, kadınlar, LGBTİ+'lar, gazeteciler, avukatlar, politikacılar, öğrenciler ve çevreciler, polis saldırılarının hedef aldığı farklı gruplar arasında yer alıyor. **Sivil alanda her türlü muhalefet engelleniyor.**

Türkiye'de kapsamlı bir polis vahşeti listesi oluşturmak mümkün olmasa da, aşağıdaki vakalar hedef alınan grupların genişliğini gösteriyor:

- Mayıs 2011'de, Artvin'in Hopa ilçesinde, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın mitinginden kısa bir süre önce düzenlenen Hidroelektrik Santrallerini protesto eden bir gösteriye polis müdahale etti. Çevre aktivisti Metin Lokumcu, polisin biber gazı kullanması sonucu kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi. **Lokumcu'nun ölümüyle ilgili dava 11. yılında** ve polisin harekete geçmesini emreden üst düzey yetkililer hala yargılanmadı. Hopa halkı ve çevreciler adalet aramaya devam ediyor.²³
- Türk çevik kuvvet polisi, 2013 yılında Türkiye genelinde Gezi Parkı Protestoları olarak bilinen lidersiz ve büyük ölçüde barışçıl taban gösterileri dalgası sırasında aşırı güç kullandı. Sonunda, **14 yaşındaki Berkin Elvan da dâhil olmak üzere 22 kişi öldü ve 8.000'den fazla kişi yaralandı.** 3 binden fazla kişi tutuklandı. Berkin Elvan'ı gaz bombasıyla vuran polise 16 yıl 8 ay hapis

cezası verildi. Ancak henüz gözaltına alınmadı.²⁴ Gezi Davası, sözde protesto organizatörlerinin en kötü şöhretli siyasi kovuşturmalarından biri haline geldi. Osman Kavala şartlı tahliye imkanı olmaksızın müebbet, yedi sanık ise 18 yıl hapis cezasına çarptırılarak hemen hapse mahkûm edildi.²⁵

- Cumartesi Anneleri olarak bilinen bir grup, 1995'ten beri her hafta Galatasaray Meydanı'nda gözaltında kaybolan akrabalarının nerede olduğunu öğrenmek amacıyla barışçıl oturma eylemi yapıyordu. 25 Ağustos 2018'deki 700'üncü nöbette polisin biber gazı ve plastik mermiyle saldırısına uğradılar. Toplantıya katılan milletvekilleri de dövüldü. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçlamasıyla gözaltına alınan bu grubun 46 üyesi hakkında dava açıldı. Bir sonraki duruşma 21 Eylül 2022'de olacak. **700. nöbetten bu yana Galatasaray Meydanı'nda toplanmaları yasaklandı.**²⁶

- 28 Nisan 2020'de Adana'da 18 yaşındaki Suriyeli mülteci ve tekstil işçisi Ali el-Hamdan

işe giderken bir polis memuru tarafından.

vurularak öldürüldü.

Türkiye'de 20 yaş altı kişilere yönelik ülke genelinde uygulanan Covid-19 sokağa çıkma yasağını ihlal ettiği ve kendisini vuran görevli tarafından uyarıldığında durmadığı iddia ediliyor. Mahkeme, memuru "kasten öldürmek" suçundan müebbet hapis cezasına çarptırdı ancak daha sonra bu süreyi 25 yıla indirdi.²⁷

22. Eşit Hakları İzleme Derneği (AMER/EŞHİD), 2022 Toplanma Özgürlüğü İzleme Raporu, yakında şu adreste yayınlanacaktır: <https://www.esithaklar.org/publications/>

23. <https://m.bianet.org/english/human-rights/255101-metin-lokumcu-case-those-who-gave-the-order-must-be-put-on-trial>

24. <https://www.faiibelli.org/dava/berkin-elvan-davasi/>

25. <https://freedomhouse.org/article/turkeys-gezi-trial-verdict-travesty-justice>

26. <https://m.bianet.org/english/law/241359-we-were-subjected-to-violence-the-state-should-have-been-put-on-trial>

• Kasım 2021'de

Çetin Kaya, İstanbul'da iddiaya göre yine uyarıda durmadığı iddiasıyla bir polis memuru tarafından. **öldürüldü**

Kaya'nın elleri kelepçeli ve yakın mesafeden başının arkasından vurularak hayatını kaybettiği bildirildi. Halkların Demokratik Partisi (HDP) İstanbul Milletvekili Oya Ersoy, cinayetle ilgili soru önergesi verdi. Çağdaş Hukukçular Derneği'nin (ÇHD) raporlarına göre, 2007-2020 yılları arasında

Türkiye'de polis 'dur' ihtarına uymadıkları için polis tarafından kurşunlanarak yaklaşık 403 kişi öldürüldü²⁸

Türkiye İnsan Hakları Vakfı raporlarına göre, aralarında

üç çocuğun da bulunduğu 15 kişi 2020 yılında güvenlik güçleri tarafından öldürüldü.

- 1 Nisan 2021'de çok sayıda öğrencinin ev hapsine son verilmesini talep eden bir gösteri düzenleyen

onlarca Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi, polisin şiddetli müdahalesi ardından gözaltına alındı.²⁹ Bu, üniversite kampüsü içindeki ve dışındaki protestolarla ilgili bir dizi olaydan sadece biri. Melih Bulu'nun Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından üniversite dışından rektör olarak atanmasıyla başlayan Boğaziçi Protestoları boyunca polis, biber gazı, plastik mermi ve kaba dayak gibi aşırı güç kullanımına sıklıkla başvurdu.

- 25 Kasım 2021'de polis, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı yürüyüş yapan ve Türkiye'nin Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne (İstanbul Sözleşmesi) dönmesi için baskı yapan kadınlara ve LGBTİ+'lara karşı göz yaşartıcı gaz kullandı. Bir ay sonra, polis baskınında 2911 sayılı Türk Kanununu ihlal ve Cumhurbaşkanı'na hakaretten iki kadın tutuklandı.³⁰
- Polis, Farplas otomotiv fabrikasında sendikalaşma çabaları nedeniyle meslektaşlarının işten çıkarılmasını protesto etmek için kendilerini fabrikaya kapatan 200 grevci işçiyi gözaltına aldı. Polis fabrikaya girdi, pencereleri kırdı ve hamile kadın işçilerin varlığına rağmen göz yaşartıcı gaz kullandı. Tutuklanırken bir işçinin bacağı kırılırken, çok sayıda işçi de yaralandı.³¹

27. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/elhemedantakdim>

28. <https://m.bianet.org/english/human-rights/254253-hdp-brings-cetin-kaya-s-killing-by-the-police-to-parliamentary-agenda>

29. <https://m.bianet.org/english/freedom-of-expression/241754-dozens-detained-during-violent-police-response-to-bogazici-protest-in-kadikoy>

30. <https://www.birgun.net/haber/25-kasim-a-katilan-kadinlara-gozalti-374755>

31. <https://artigercek.com/haberler/farplas-iscileri-polis-siddetini-anlatti-can-kaybi-da-olsa-sizi-indiririz-dediler>

5. TAVSİYELER:

Dünya İşkenceyle Mücadele Örgütü (OMCT), Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti yetkililerini aşağıdakileri yapmaya davet etmektedir:

- kolluk kuvvetleri tarafından işkence ve kötü muamelenin mutlak olarak yasaklandığını kamuoyu önünde tekrarlamak ve vurgulamak;
- cezasızlığı sona erdirmek ve tüm polis şiddeti iddialarına ilişkin etkin soruşturmayı ve rütbe veya statüye bakılmaksızın herhangi bir kanun uygulayıcı yetkilinin veya suç davranışına karışan diğer kamu görevlisinin kovuşturulmasını sağlamak;
- başta barışçıl toplanma özgürlüğü ve ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin AİHM kararları ve uluslararası yükümlülüklerle uyumlu kapsamlı mevzuat değişiklikleri yapmak;
- ulusal mevzuat çerçevesinde kolluk kuvvetlerinin kurallara uygun davranmalarını temin ve teşvik etmek;
- ulusal ve uluslararası hukuku ihlal eden güç kullanımına ilişkin cezai ve disiplin cezalarının işlenen suç veya kusurla orantılı olmasını sağlamak;
- kolluk kuvvetlerinin kendilerine verilen ateşli silahlar ve mühimmattan sorumlu olmalarını sağlamaya yönelik prosedürler de dâhil olmak üzere, ateşli silahların kontrolünü, depolanmasını ve ihraç edilmesini düzenlemek;
- kolluk kuvvetlerinin komuta liderliğinin, karar verme kriterlerini ve güç kullanma koşullarını içeren operasyonel bir çerçeve oluşturmasını sağlamak;
- haksız yaralanmalara neden olan veya gereksiz risk oluşturan ateşli silah ve mühimmatın kullanımını yasaklamak;
- protestolarda kolluk kuvvetlerinin görsel-işitsel kayıtlarının kullanılması da dâhil olmak üzere, medya ve bağımsız gözlemciler tarafından toplantı ve gösterilerin rapor edilmesini ve izlenmesini kolaylaştırmak;
- şeffaf bir komuta sorumluluğu ve hesap verebilirlik sistemi oluşturmak;
- insan haklarını korumak için toplantıların denetimine toplantının kolaylaştırılması kavramının öncülük etmesini sağlamak;
- kolluk kuvvetlerinin davranışları için bağımsız ve tarafsız bir dış denetim mekanizması oluşturmak ve kolluk kuvvetlerinin güç ve ateşli silah kullanımına ilişkin hesap verebilirliğine ilişkin verileri insan hakları standartlarına uygun olarak şeffaf bir şekilde paylaşmak;
- eğitim yoluyla kolluk kuvvetleri personelinin kapasitesini geliştirmek.